

ประกาศคลินิกสัตว์น้ำ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสมุทรสาคร

เรื่องการเฝ้าระวังโรคที่เกิดจากไวรัสในช่วงฤดูร้อน ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2551)

เนื่องจากปัจจุบันสภาพอากาศมีความแปรปรวน การเปลี่ยนแปลงของอากาศในรอบวันสูง จากการตรวจสอบการเกิดโรคในพื้นที่เขตภาคกลาง พบการระบาดของโรคหัวเหลือง โดยเฉพาะพื้นที่เลี้ยงกุ้งในน้ำระดับความเค็มต่ำ ปี 2547 ถึง 2550 ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมิถุนายน เกิดการระบาดของโรคทอรา (TSV) และโรคหัวเหลือง (YHV) ในกุ้งขาวและกุ้งกุลาดำ และมีอัตราการตายสูงในกุ้งอายุก่อน 2 เดือน และคาดว่าในปีอาจมีการแพร่ระบาดของโรค ซึ่งอาจจะรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นขอความร่วมมือในการเฝ้าระวัง รวมถึงเตือนภัยแก่เกษตรกรในการเลือกซื้อลูกกุ้งปลอดเชื้อ TSV กรณีที่สงสัยว่ากุ้งติดเชื้อ TSV และ YHV สามารถส่งกุ้งมาตรวจได้ที่ คลินิกสัตว์น้ำ ศูนย์สมุทรสาคร โดยนำตัวอย่างกุ้งแช่เย็นและนำส่งมายังห้องปฏิบัติการโดยตรง หรือกรณีไม่สะดวกในการเดินทางให้จองตัวอย่างกุ้งทั้งตัวสำหรับกุ้งระยะ โปสลาอาร์ หรือตัดเฉพาะขาว่ายน้ำในกุ้งโตเต็มวัย ดองในเอทานอล 90-99 % ใส่ในภาชนะที่ปิดสนิทป้องกันการรั่วซึมส่งมาทางพัสดุไปรษณีย์ EMS ที่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสมุทรสาคร(คลินิกสัตว์น้ำ) ตู้ ปณ 50 สมุทรสาคร 74000

ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ สีนํ้าล้น มีการเปลี่ยนของสีน้ำในบ่อ หรือคุณภาพน้ำบ่อลดลงในระยะเวลาอันสั้น และกุ้งกินอาหารเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ ให้สันนิษฐานว่าอาจเกิด ความผิดปกติของกุ้ง ให้หยุดเพิ่มอาหาร และถ้าพบกุ้งลอยหรือกุ้งนึ้มในบ่อ กุ้งตาย ให้ลดอาหารลงทันทีครั้งหนึ่งหรือกรณีพบการตายของกุ้งจำนวนมากให้งดอาหาร และเพิ่มการตีน้ำ

ตั้งแต่ปี 2549 ถึงปัจจุบันพบกุ้งขาว กุ้งแช่บ๊วย มีลักษณะกล้ามเนื้ออ่อนนุ่มบริเวณส่วนหลัง จากการตรวจสอบไม่พบการติดเชื้อไวรัสที่ชื่อว่า Infectious Myonecrosis Virus (IMNV) ในกุ้ง แต่พบการติดเชื้อไมโครสปอริเดียน (Microsporidian) (ซัยวูลิ; สัมมนาวิชากรกรมประมง ประจำปี 2550) มักพบในบ่อที่มีการสะสมของ ของเสียหรือสารอินทรีย์ในบ่อก่อนข้างมาก และในช่วงเตรียมน้ำไม่ได้ป้องกันไม่ให้ปลาซึ่งคาดว่าเป็นพาหะของเชื้อได้คลอดเข้ามา

การรักษา ยังไม่มีวิธีรักษาที่ได้ผลชัดเจน แต่สามารถป้องกันได้โดยการป้องกันและกำจัดปลาไม่ให้เข้ามาในบ่อเลี้ยงกุ้ง และบำบัดคุณภาพน้ำในบ่อไม่ให้เกิดการสะสมของสารอินทรีย์จำนวนมาก

การเลี้ยงกุ้งโดยใช้จุลินทรีย์โปรไบโอติก ร่วมกับการให้วิตามินซี เสริม โดยให้อาหารผสม จุลินทรีย์วันละ 1 มื้อ ตลอดระยะเวลาการเลี้ยง (วิธีการเตรียมขอได้จากคลินิกสัตว์น้ำ ศูนย์ฯ สมุทรสาคร) และ ให้อาหารผสมวิตามินซี 3 กรัม ต่ออาหาร 1 กิโลกรัม ละลายน้ำคลุกอาหารและ เคลือบด้วยไข่วันละ 1 ครั้ง ทุกวัน ตั้งแต่เริ่มเลี้ยงจนถึงกุ้งอายุประมาณ 2 เดือน หรือกรณีพบการระบาดของ โรคให้เสริมวิตามินซีต่อเนื่องไปอีก

การใช้จุลินทรีย์เพื่อการบำบัดน้ำในบ่อเลี้ยง ควรใช้ต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มเตรียมบ่อ ช่วงเลี้ยง จนถึง จับ ถ้าให้จุลินทรีย์กลุ่มบาซิลลัส (*Bacillus*) ซึ่งส่วนใหญ่จะทำในรูปผง ให้นำมาขยายก่อน โดยใช้ผสม กับน้ำในบ่อเลี้ยง นำมาเติมอากาศ อย่างน้อย 3 ชั่วโมง หรืออาจจะเติมกากน้ำตาล และอาหารกุ้งเล็กน้อย เพื่อเป็นอาหารจุลินทรีย์ ให้อากาศเบาๆ ต่อเนื่องประมาณ 36 ชั่วโมงก่อนนำไปสาดในบ่อ และให้เปิด เครื่องตีน้ำให้เต็มที่หลังเติมจุลินทรีย์เพื่อให้จุลินทรีย์ทำการย่อยสลายของเสียในบ่อ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

การใช้จุลินทรีย์กลุ่มที่ไม่ใช้ออกซิเจน เช่น EM เหมาะกับการช่วยบำบัดของเสียบริเวณพื้นก้น บ่อ แต่อย่างไรก็ตามการจะย่อยสลายของเสียให้ได้สมบูรณ์ยังต้องการ การทำงานร่วมกับกลุ่มจุลินทรีย์ ที่ใช้ออกซิเจน ดังนั้นจึงควรเปิดเครื่องให้อากาศ เช่นเดียวกัน

การเลี้ยงกุ้งควรเปิดเครื่องตีน้ำตั้งแต่เริ่มเลี้ยง ในช่วงแรกอาจจะไม่ต้องเปิดให้เครื่องทำงาน เต็มที่ เพียงแต่ต้องมีกำลังพอที่จะผสมมวลน้ำทั้งบ่อไม่ให้เกิดการแบ่งชั้นอุณหภูมิของน้ำเพื่อลด ความเครียดของกุ้ง หลังจากกุ้งอายุ 1 เดือนขึ้นไปให้เพิ่มการตีน้ำ โดยพิจารณาถึงอัตราการรอด ความหนาแน่นรวมถึงปริมาณของเสียในบ่อเป็นสำคัญ

การปล่อยกุ้งลงเลี้ยงในอัตราที่เหมาะสมต่อพื้นที่และความพร้อมของอุปกรณ์ (เครื่องตีน้ำ) รวมถึงความสามารถในการจัดการของผู้เลี้ยง ในพื้นที่เลี้ยงกุ้งความเค็มต่ำ (ไม่เกิน 10 ppt) ไม่ควรลงกุ้ง เกินไร่ละ 60,000 ตัว โดยเฉพาะการเลี้ยงในช่วงฤดูหนาว (ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์)

ไม่เติมสารเคมีลงในบ่อเลี้ยงโดยไม่จำเป็น เช่นการใส่ปูน หรือแร่ธาตุ ชนิดต่างๆ ลงไป ควรมีการตรวจวิเคราะห์น้ำและดิน หากความต้องปูน หรือแร่ธาตุเสียก่อน เช่น ค่าอัลคาไลน์ ค่าความกระด้าง ฟิเอช เป็นต้น เพื่อลดค่าใช้จ่าย ต้นทุนในการเลี้ยง

ปัจจุบันพบการปนเปื้อนของเชื้อไวรัสก่อโรคในกุ้งและในพาหะเกือบทุกพื้นที่ที่มีการเลี้ยงกุ้ง ดังนั้นการที่จะป้องกันไม่ให้เชื้อเข้ามาในบ่อเลี้ยงทำได้ยาก หนทางหนึ่งที่จะให้การเลี้ยงกุ้งประสบ ผลสำเร็จคือการทำให้กุ้งมีสุขภาพดี และแข็งแรง มีภูมิคุ้มกันโรคที่ดี โดยการจัดการเลี้ยงที่เหมาะสม รวมถึงการให้อาหารเสริมจุลินทรีย์โปรไบโอติกและการบำบัดน้ำโดยใช้จุลินทรีย์อย่างต่อเนื่อง

นายชัยวุฒิ สูดทองคง

นักวิชาการประมง

เลขานุการและคณะกรรมการเฟ้าระวังโรคเขต 2

โทร 034-857136